

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 414/2022-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], proti postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava V v konaní vedenom pod ČVS: ORP-381/2-VYS-B5-2020 a proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 3/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 7. júla 2022 brojí proti postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava V (ďalej aj „ORPZ“) v konaní vedenom pod ČVS: ORP-381/2-VYS-B5-2020 s tvrdením, že boli porušené jeho ústavné práva a slobody garantované Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Vo vzťahu k postupu Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 3/2021 sa domáha nápravy nezákonností, vedenia konania v súlade so zákonom a nariadenia okamžitého prepustenia na slobodu. Sťažovateľ dodatočne doručil aj žiadosť o „*pridelenie ústavného obhajcu*“.

2. Podľa obsahu ústavnej sťažnosti bolo sťažovateľovi uznesením z 3. júla 2020 vznesené obvinenie pre zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom súlože medzi príbuznými podľa § 203 ods. 1 Trestného zákona po tom, ako vyšetrovateľ začal 18. júna 2020 trestné stíhanie pre zločin sexuálneho zneužívania. Neskôr bol 14. júla 2020 sťažovateľ zadržaný, zatknutý a vzatý do väzby. Po vykonaní dokazovania bol 19. mája 2022 okresným súdom uznaný za vinného a odsúdený na 10 rokov so zaradením do stredného stupňa stráženia, na čo podal odvolanie v plnom rozsahu.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ namieta, že nebol vyzvaný, aby sa mohol k veci vyjadriť pred vznesením obvinenia. Nemal vedomosť, že sa proti nemu vedie trestné stíhanie za skutok z januára 2020. Zadržaný a zatknutý bol bez toho, aby bol naňho vydaný zatykač alebo aby bol v pátraní.

4. Podľa sťažovateľa z dokazovania nevzišlo, že by bol niekto zo svedkov očitým svedkom trestného činu, a sama poškodená uviedla, že skutok sa nestal. Dôkazná situácia počas dokazovania na súde zoslabla. Všetky argumenty prokuratúry boli obhajobou dôveryhodne vyvrátené či spochybnené. Orgán činný v trestnom konaní nevykonal dôkaz (znalecký posudok na matku dcéry sťažovateľa), nevykonali sa ďalšie ním navrhované úkony na vyvrátenie obvinenia tejto svedkyne. Sudkyňa oprela rozsudok o vine na klamlivých a svojvoľných zmenách výpovedí svedkov. Znalecký posudok na svedkyňu sudkyňa prekrútila a označila jej výpovede za dôveryhodné, čo je absurdné, keď sa znalkyňa vyjadrila, že je sporné, ktorá z výpovedí svedkyne je dôveryhodná. Sťažovateľovu výpoveď sudkyňa prekrútila a označila ju za usvedčujúcu, kde sa mal priznávať k zhotovovaniu fotodokumentácie, čo nikdy neuviedol. Výpoveď maloletej dcéry sudkyňa označila za klamlivú, v ďalších výpovediach vytrhla z kontextu vety vytvárajúce dojem o klamlivej úvahe, čo sudkyňi postačuje na usvedčujúci rozsudok. Tým konala svojvoľne a v rozpore so zákonom. Sťažovateľ upriamuje pozornosť na zásadu objektívnej pravdy a na zásadu prezumpcie neviny.

5. Sudkyňa v rozhodnutí o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby opakuje stále tie isté dôvody bez rozumných argumentov. Neprijala sťažovateľom ponúkané záruky. Súd by mal argumentovať počas väzby sťažovateľa trvajúcej 2 roky inými dôvodmi alebo prepustiť ho na slobodu. Väzobné stíhanie by nemalo nahrádzať výkon trestu, keď dôkazy boli nad mieru spochybnené a nebola preukázaná skutková veta trestného činu.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Ústavná sťažnosť obsahuje formálne nedostatky, chýba viacero všeobecných náležitostí (plnomocenstvo na zastupovanie advokátom, jasné označenie subjektu, proti ktorému smeruje, a toho, čoho sa domáha, navrhované dôkazy) a väčšina osobitných náležitostí návrhu na začatie konania (označenie, kto mal porušiť jeho základné práva a slobody, jasné označenie konkrétneho rozhodnutia, ktorým boli porušené jeho základné práva a slobody, konkrétne skutkové a právne dôvody, nebola pripojená kópia právoplatného rozhodnutia).

8. Napriek uvedeným závažným nedostatkom podanie možno označiť za sťažnosť podľa čl. 127 ústavy, pretože podľa obsahu aspoň náznakom obsahuje požiadavku na rozhodnutie ústavného súdu spolu s tvrdením o porušení základného práva. Ústavný súd zvyrazňuje, že nemôže na základe všeobecného tvrdenia sťažovateľa o porušení ústavou garantovaných práv vykonávať neobmedzený

prieskum označených rozhodnutí, opatrení a iných zásahov porušovateľov z hľadísk všetkých ústavou garantovaných práv, teda v podstate iniciatívne vyhľadávať možné porušenia jeho práv.

9. Sťažovateľ neoznačuje výslovne žiadne z práv podľa ústavy, v odôvodnení však poukazuje na prezumpciu nevinu, ktorá je zakotvená v čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj na porušenie zákazu svojvôle podľa čl. 2 ods. 2 ústavy. Bez pochybností je za porušovateľa označený okresný súd. O čosi menej jasne je za porušovateľa označený „PZ“ ako orgán činný v trestnom konaní. Rozumne však možno bez prekročenia návrhu sťažovateľa uvažovať, že ide o Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava V, ktorého vyšetrovateľ v konaní ČVS: ORP-381/2-VYS-B5-2020 trestne stíhal sťažovateľa. Nejasne uvádza sťažovateľ právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, ktorým podľa neho boli porušené jeho základné práva a slobody. Pri ORPZ sťažovateľ namieta postup, konkrétne zadržanie a zatknutie, nevyzvanie na vyjadrenie pri začatí trestného stíhania a pred vznesením obvinenia. Pri okresnom súde sťažovateľ namieta priebeh dokazovania, nevykonanie dôkazov, hodnotenie dôkazov sudkyňou, všeobecne namieta nezákonnosť a brojí aj proti rozhodnutiu o väzbe.

10. Sťažovateľ, aj keď nie je právne zastúpený v čase vypracovania ním písanej ústavnej sťažnosti, musí vo svojom podaní uviesť ucelený opis skutkového stavu, resp. odôvodnenie žiadosti s takým vyjadrením nespokojnosti s postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré bude podľa sťažovateľa odôvodňovať nutnosť zásahu ústavného súdu. Len v takom prípade môže ústavný súd posúdiť predostreté okolnosti so zameraním sa na existenciu možných porušení základného práva alebo slobody. Pri podaní žiadosti o ustanovenie advokáta na zastupovanie pred ústavným súdom by popis okolností mal byť dostatočný pre posúdenie vyhliadok úspechu.

11. Ústavný súd zistil viaceré nedostatky zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti (petit, právne a skutkové dôvody). Ústavná sťažnosť je na hranici naplnenia dôvodov na jej odmietnutie pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, napriek tomu ústavný súd nevyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti, pretože sťažovateľ poskytol informácie v dostatočnom rozsahu pre spoľahlivé vyvodenie záveru o odmietnutí svojej ústavnej sťažnosti aj na základe iných dôvodov, ako len pre nesplnenie formálnych náležitostí podľa zákona o ústavnom súde. Za určitých okolností môžu totiž pri zistení nedostatkov podania prevážiť hľadiská procesnej efektívnosti a rýchlosti konania a ústavný súd rozhodne o podanej ústavnej sťažnosti aj bez odstránenia nedostatkov. Je to tak v prípade, keď ústavný súd dospeje k záveru, že ani doplnenie ústavnej sťažnosti by za žiadnych okolností nebolo spôsobilé prívodiť sťažovateľovi úspech pri jej predbežnom prerokovaní.

12. Ústavný súd pri zohľadnení viazanosti rozsahom a dôvodmi návrhu (§ 45 zákona o ústavnom súde) a pri akcente na materiálny prístup k ochrane ústavnosti ustálil ako predmet konania námietku porušenia základného práva na prezumpciu nevinu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy v spojení s porušením zákazu svojvôle podľa čl. 2 ods. 2 ústavy postupom ORPZ a okresného súdu v konaniach uvedených v záhlaví.

13. V rámci zisťovania splnenia podmienok konania ústavný súd zistil, že ORPZ ukončilo vyšetrovanie v januári 2021. Okresný súd rozsudkom č. k. 2 T 3/2021 z 19. mája 2022 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol vo veci samej o obžalobe, došlo k uznaniu sťažovateľa za vinného a uloženiu trestu. Sťažovateľ po vyhlásení rozsudku zahlásil odvolanie, o ktorom v súčasnosti rozhoduje Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 4 To 99/2022. Pred vyhlásením rozsudku okresného súdu bolo naposledy rozhodnuté o väzbe

uznesením okresného súdu zo 14. apríla 2022, keď bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby. Krajský súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol uznesením č. k. 4 Tos 56/2022 z 12. mája 2022, ktoré bolo doručené sťažovateľovi 19. mája 2022. Toto uznesenie bolo predmetom rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa v konaní sp. zn. I. ÚS 342/2022, ktorá bola odmietnutá uznesením z 9. júna 2022 z dôvodu nesplnenia zákonných náležitostí a pre jej podanie bez zastúpenia.

III.1. K namietanému porušeniu označeného práva postupom ORPZ:

14. Vo vzťahu k sťažovateľom napadnutému postupu tohto orgánu činného v trestnom konaní ústavný súd konštatuje, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

15. Rozhodovacia činnosť všeobecných súdov všetkých stupňov (vrátane dovolacieho) v zásade pokrýva celý rozsah základných práv spojených s trestným konaním, ktorý je relevantný pre konanie o ústavnej sťažnosti, keďže všeobecné súdy plnia úlohu nielen ochrancov zákonosti, ale aj prvotných ochrancov ústavnosti. Právomoc ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preto (okrem výnimočných prípadov) uplatniteľná až po vyčerpaní riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré právna úprava subjektom zúčastneným na konkrétnom konaní pred orgánom verejnej moci v záujme ochrany ich práv (vrátane základných práv a slobôd) poskytuje. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy zároveň vylučuje, aby si sťažovateľ vyberal spôsob ochrany svojho základného práva a orgán verejnej moci, pred ktorým ho uplatní (II. ÚS 147/02).

16. V označenej trestnej veci sťažovateľa bolo podľa zistenia ústavného súdu v januári 2021 skončené vyšetrovanie, bol podaný návrh prokurátorovi okresnej prokuratúry na podanie obžaloby. Obžaloba bola neskôr aj podaná, o čom svedčí neskoršie vedenie konania na okresnom súde a rozhodnutie vo veci. Sťažovateľ mal možnosť namietat' nedostatky vzniknuté v priebehu trestného stíhania pred všeobecným súdom, resp. v riadnych či mimoriadnych opravných prostriedkoch. V súčasnosti nie je rozhodnuté o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu. Právomoc všeobecných súdov za takéhoto stavu potom predchádza právomoci ústavného súdu.

17. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označených práv napadnutým postupom ORPZ odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.2. K porušeniu označeného práva napadnutým postupom okresného súdu:

18. Sťažovateľ mal k dispozícii účinný prostriedok nápravy (vo forme odvolania proti rozsudku okresného súdu), ktorý aj využil, ale nevyčkal na rozhodnutie odvolacieho súdu. Túto časť ústavnej sťažnosti smerujúcu proti postupu okresného súdu, ktorý vyústil do rozsudku okresného súdu, ústavný súd s ohľadom na už priblížený princíp subsidiarity musel odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie

(§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Trestné konanie nie je právoplatne skončené a právomoc krajského súdu predchádza právomoci ústavného súdu.

19. Ústavný súd na tomto mieste pre úplnosť dodáva, že záver o nedostatku právomoci sa vzťahuje aj na časť ústavnej sťažnosti, ktorou by sťažovateľ prípadne mienil napadnúť aj posledné rozhodnutie okresného súdu o väzbe, ktorým bolo uznesenie zo 14. apríla 2022 o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Dôvodom takéhoto záveru je, že krajský súd rozhodol o sťažovateľovej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 14. apríla 2022 uznesením č. k. 4 Tos 56/2022 z 12. mája 2022, ktoré bolo doručené sťažovateľovi 19. mája 2022. Krajský súd teda mal právomoc zohľadniť sťažovateľove námietky k rozhodovaniu okresného súdu o väzbe. Sťažovateľ však vôbec neoznačil krajský súd za porušovateľa svojich práv.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

20. Sťažovateľ spolu s doručením ústavnej sťažnosti nežiadal o ustanovenie právneho zástupcu. V konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 342/2022 po doručení uznesenia z 9. júna 2022 doručil dodatočne žiadosť o pridelenie ústavného obhajcu na podanie ústavnej sťažnosti, ktorá akoby sa vzťahovala na podanie opätovnej sťažnosti, ktorú je možné zohľadniť, keďže podľa bodu 20 ide čiastočne o opakované napadnutie rozhodnutia o väzbe. Ústavný súd dodáva, že nezohľadnenie tejto žiadosti v tomto konaní by na spôsob rozhodnutia o ústavnej sťažnosti nič nezmenilo.

21. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu